

”עד כמה זה מצחיק?”

הבדלי התייחסות להומור בין יהודים לערבים בישראל | הסדרה ”עבודה ערבית” מאת סייד קשוע כמקרה בוחן

אריה סובר*

תקציר

הסדרה **עבודה ערבית** ששודרה בערוץ 2 של הטלוויזיה המסחרית הישראלית, הינה הסדרה הקומית הראשונה שבמרכזה שחקנים ערבים דוברי ערבית המיועדת לצופה דובר העברית שבעיקרו הינו יהודי. במרכזה של הסדרה עומדת משפחה ערבית שבראשה אמג'ד שמנסה להשתלב בחברה היהודית. המפגש הקרוב בין שתי האוכלוסיות הערבית והיהודית יוצרת קונפליקטים ואי הבנות שמעוררים מתרדמתם סטריאוטיפים, פחדים ואמונות של כל צד על אודות הצד האחר. השפה הקומית; הוויזואלית והמילולית מהווה את התשתית שבאמצעותה, מועברים מסרים גלויים וסמויים לקהל הצופים. היחס של הצופה לכל אחת מהאוכלוסיות וליחסים ביניהן, נובע בראש וראשונה מהעולם התרבותי ממנו הוא בא ולאופן שבו הוא תופס את עצמו ואת התרבות האחרת. הרובד הקומי בסדרה פועל בעיקרו בשני מישורים; האחד הינו המישור הליצני גרוטסקי של שתי הדמויות הערביות, אמג'ד ואביו אבו אמג'ד ואילו הרובד השני פועל על בסיס הסטריאוטיפים שיש לאוכלוסייה היהודית על האוכלוסייה הערבית. מחקר זה הינו ראשון מסוגו שבא לבדוק את המבנה הקומי של הסדרה מצד אחד ומהצד האחר לבחון את ההבדלים בהתייחסות של הצופה הערבי לעומת הצופה היהודי אל הסדרה. בבסיס המחקר עמדו שתי שאלות מרכזיות: האחת, האם הסדרה מיועדת על פי התוכן והמבנה הקומי שלה לכלל הצופים דוברי העברית, כולל הערבים, או שהיא עשויה כך שהיא אמורה לשרת במיוחד את הצופה היהודי? השאלה השנייה הייתה, כיצד מקבל הצופה הערבי את הסדרה לעומת הצופה היהודי? מתוצאות המחקר מתברר שאכן הסדרה על פי התוכן והמבנה הקומי שלה, יועדה מלכתחילה לצופה היהודי ולמרות זאת, מתוצאות המחקר מסתבר שאין הבדל מהותי ביחס של שתי אוכלוסיות המחקר; הערבית והיהודית כלפי הסדרה.

* פרופ' אריה סובר, האוניברסיטה הפתוחה, מייסד ועורך כתב העת **הומור מקוון: כתב עת מדעי לחקר ההומור**, מייסד ועורך כתב העת הבינלאומי *Israeli journal of humor research*, יו"ר האגודה הישראלית לחקר ההומור ariesover@gmail.com